

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design)

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross Sectional Descriptive Study)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่

ประชากรเป้าหมาย (Target population) ประชาชนทุกคนที่ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพและอาศัยอยู่ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 29,649 คน ซึ่งกระจายอยู่ในตำบลต่างๆดังนี้ (10)

ลำดับ	ตำบล	จำนวน	จำนวน	ผู้ไม่มีหลักประกัน(คน/ร้อยละ)
		หมู่บ้าน	ประชากร(คน)	
1.	โนนสูง	13	6,403	1,927 / 30.09
2.	โพน	15	8,886	4,242 / 47.74
3.	โพนด	10	5,177	1,620 / 31.29
4.	บึง	10	5,415	1,132 / 23.21
5.	คอนขมพู	11	5,485	1,092 / 19.91
6.	ธารปราสาท	16	7,513	2,864 / 38.12

ลำดับ	ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน ประชากร(คน)	ผู้ไม่มีหลักประกันฯ(คน/ร้อยละ)
7.	หลุมข้าว	15	8,324	3,297 / 39.61
8.	มะค่า	15	7,957	1,375 / 17.29
9.	พลสงคราม	14	7,496	1,042 / 13.90
10.	จันอ็ด	8	4,032	1,567 / 38.86
11.	ขามเฒ่า	12	5,158	2,084 / 40.40
12.	ด่านคล้า	13	8,085	4,256 / 52.64
13.	ลำคองษ์	10	5,115	975 / 19.06
14.	เมืองปราสาท	11	5,124	1,253 / 24.45
15.	คอนหวาย	7	2,346	459 / 19.57
16.	ลำมูล	7	2,344	464 / 19.80
รวม		187	94,860	29,649 / 31.26

ประชากรตัวอย่าง (Sample population)

ได้แก่ประชาชนอำเภอโนนสูงที่ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพทุกคน จำนวน 29,649 คน ซึ่งสำรวจเมื่อปีงบประมาณ 2538 (10)

ตัวอย่าง (Samples) ได้แก่ผู้ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพที่ถูกสุ่มออกมาศึกษา

ขนาดตัวอย่าง (Sample size)

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) สามารถคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร

$$n = Z^2 pq/d^2 \quad (42)$$

กำหนดให้ n = จำนวนตัวอย่างผู้ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพที่ใช้ในการศึกษา

P = สัดส่วนที่จะพบพฤติกรรมสุขภาพเมื่อเจ็บป่วยของผู้ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพของประชาชนในอำเภอโนนสูง เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพเมื่อเจ็บป่วย ของผู้ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพมาก่อน จึงใช้ $P = 0.5$ เพื่อจะได้ขนาดตัวอย่างมากที่สุด

$$q = 1 - P = 1 - 0.5 = 0.5$$

$$\begin{aligned} d &= \text{ค่าความคลาดเคลื่อนโอกาสที่จะพบประชาชน ที่ไม่มีหลักประกัน} \\ &\text{ทางด้านสุขภาพเจ็บป่วย} = 0.05 * p \\ &= 0.05 * 0.5 \\ &= 0.025 \end{aligned}$$

$$Z = 1.96 \text{ (จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95)}$$

$$\text{แทนค่า } n = \frac{(1.96)^2 (0.5)(0.5)}{(0.025)^2} = 1537 \text{ คน}$$

ดังนั้นต้องใช้ขนาดตัวอย่างน้อยที่สุด 1537 คน

เพิ่มความคลาดเคลื่อนร้อยละ 10 = 1690 คน

เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sampling techniques)

ใช้วิธี Stratified ตำบลออกเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มตำบลที่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพ ร้อยละ 70 ขึ้นไป และกลุ่มตำบลที่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพต่ำกว่าร้อยละ 70 (ตามเกณฑ์ การดำเนินงานโครงการสุขภาพดีถ้วนหน้า ของ กระทรวงสาธารณสุข) แล้วในแต่ละกลุ่ม Stratified โดยเรียงลำดับตำบลตามความครอบคลุมของการมีหลักประกันทางด้านสุขภาพจาก น้อยไปหามาก จากนั้นใช้ค่า Median เป็นจุดตัด หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มแบบ Multistage cluster random sampling ดังนี้

1. เลือกตำบลโดย Simple random sampling มาร้อยละ 50 ของตำบลในแต่ละกลุ่ม จะได้ทั้งหมด 8 ตำบล
2. เลือกหมู่บ้านโดย Simple random sampling มาร้อยละ 20-30 ของหมู่บ้าน ในแต่ละกลุ่มตำบลตามสัดส่วนของหมู่บ้าน จะได้ทั้งหมด 24 หมู่บ้าน
3. เลือกผู้ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพเป็นตัวอย่าง โดย Simple random sampling มาหมู่บ้านละ 70 คน จะได้ตัวอย่างรวมทั้งหมด 1,680 คน
4. หากในหมู่บ้านใดมีจำนวนตัวอย่างไม่เพียงพอ จะสุ่มเลือกตัวอย่างจากหมู่บ้านใกล้เคียง

รายชื่อ ตำบล หมู่บ้าน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลากได้แก่

1. ตำบลมะค่า 4 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

หมู่ที่ 4 บ้านหนองม้า

หมู่ที่ 6 บ้านถั่วแปบ

หมู่ที่ 7 บ้านพลจลก

หมู่ที่ 9 บ้านหนองแจง

2. ตำบลลำคองษ์ 2 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

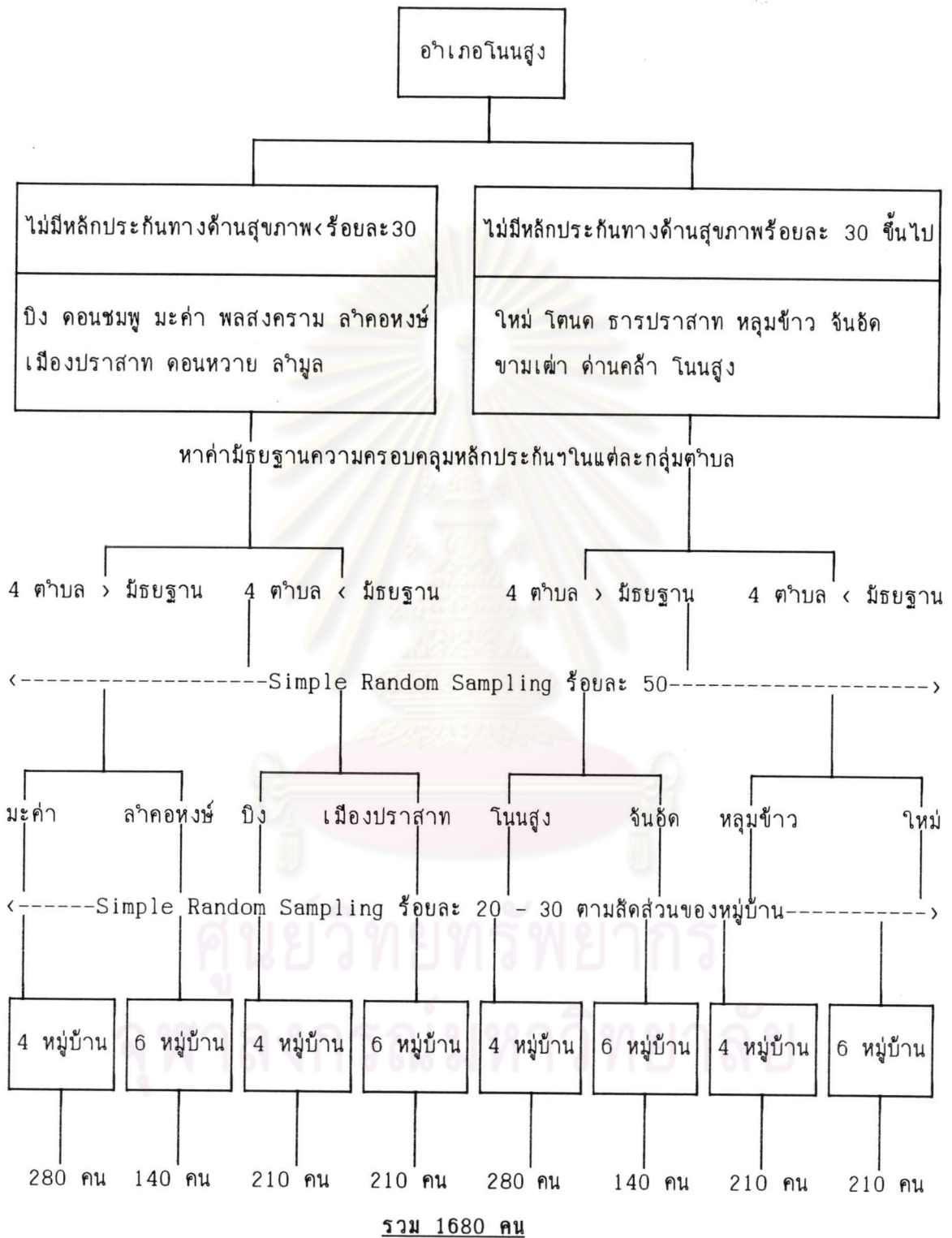
หมู่ที่ 2 บ้านสะพาน

หมู่ที่ 5 บ้านดอนผวา

3. ตำบลบึง 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย
หมู่ที่ 3	บ้านสำโรง
หมู่ที่ 4	บ้านบุ
หมู่ที่ 5	บ้านบึง
4. ตำบลเมืองปราสาท 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย
หมู่ที่ 8	บ้านโนนตากกลาง
หมู่ที่ 9	บ้านคอนท้าว
หมู่ที่ 11	บ้านโนนพัฒนา
5. ตำบลโนนสูง 4 หมู่บ้าน ประกอบด้วย
หมู่ที่ 3	บ้านโนนระเวียง
หมู่ที่ 5	บ้านสวนผัก
หมู่ที่ 8	บ้านบัว
หมู่ที่ 11	บ้านศาลตาปู่
6. ตำบลจันอ้อ 2 หมู่บ้าน ประกอบด้วย
หมู่ที่ 1	บ้านสำโรง
หมู่ที่ 2	บ้านจันอ้อ
7. ตำบลหลุมข้าว 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย
หมู่ที่ 1	บ้านหลุมข้าว
หมู่ที่ 11	บ้านชาด
หมู่ที่ 12	บ้านบ้านเพ็ก
8. ตำบลใหม่ 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย
หมู่ที่ 5	บ้านคอนม่วง
หมู่ที่ 8	บ้านใหม่
หมู่ที่ 12	บ้านใหม่กลอ

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงแผนผังการสุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ตั้งแต่ มิถุนายน 2538 - เมษายน 2539

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นนำเครื่องมือไปตรวจสอบคุณภาพโดย

1. หาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้คณะผู้เชี่ยวชาญ (Expert Committee) เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพเมื่อเจ็บป่วยและโครงการประกันสุขภาพ พิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา

2. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre - test) โดยนำไปทดสอบกับประชาชนในอำเภอโนนสูง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจดูความบกพร่องและแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามชนิดมีผู้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพและครอบครัว ได้แก่ อายุ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพสมรส รายได้ รายจ่ายและสถานะทางการเงินของครอบครัว อาชีพ ระดับการศึกษา หลักประกันทางด้านสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย และ พฤติกรรมสุขภาพในปัจจุบัน ได้แก่สถานพยาบาลที่เคยเสือกใช้เมื่อเจ็บป่วย ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ลักษณะการเจ็บป่วย จำนวนครั้งของการเจ็บป่วย และพฤติกรรมการรักษาพยาบาล

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการบัตรประกันสุขภาพ และเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการประกันสุขภาพ

การรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ขั้นเตรียมการ

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือจากนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา
2. ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล ประสานงานและชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้องได้แก่
  - หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสุขภาพและรักษาพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา และ เจ้าหน้าที่ในฝ่ายฯ
  - ผู้อำนวยการโรงพยาบาลโนนสูง
  - สาธารณสุขอำเภอโนนสูงและหัวหน้าสถานีอนามัยที่เกี่ยวข้อง
3. จัดทำตารางในการเก็บข้อมูลเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลโนนสูง สาธารณสุขอำเภอโนนสูงและสถานีอนามัยนัดกลุ่มเป้าหมาย
4. ฝึกอบรมผู้สัมภาษณ์จำนวน 7 คนซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพ 1 วัน เกี่ยวกับเทคนิคการสัมภาษณ์ พฤติกรรมสุขภาพเมื่อเจ็บป่วยและโครงการบัตรประกันสุขภาพตามแบบสัมภาษณ์
ขั้นดำเนินการ
  1. แจ้งให้สาธารณสุขอำเภอโนนสูง และ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลโนนสูงทราบ เพื่อแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนัดประชากรกลุ่มเป้าหมาย
  2. จัดทีมเจ้าหน้าที่ออกไปสัมภาษณ์ผู้ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพตามตารางที่กำหนด โดยทีมพนักงานสัมภาษณ์ ที่ผ่านการอบรมเทคนิคการสัมภาษณ์แล้ว
  3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน และทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดขณะอยู่ในหมู่บ้านนั้น

การประมวลผลข้อมูล (Data processing)

1. ลงรหัสในช่องใส่รหัสในแบบสัมภาษณ์โดยใช้คู่มือลงรหัสที่สร้างขึ้น
2. บันทึกข้อมูลรหัสลงแผ่นแม่เหล็กด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
3. ประมวลผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ตามความเหมาะสม โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ วิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพ ได้แก่ อายุ เพศ ระดับ การศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพสมรส รายได้ สถานะทางการเงินของ ครอบครัว ลักษณะการเจ็บป่วย จำนวนครั้งของการเจ็บป่วย การเลือกใช้บริการเมื่อเจ็บป่วย ผู้รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล วิธีเดินทางไปใช้บริการ ระยะ เวลาเดินทางไปใช้บริการ การมีหลักประกันทางด้านสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว ความรู้ เกี่ยวกับบัตรประกันสุขภาพ และเหตุผลที่ไม่ซื้อบัตรประกันสุขภาพ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอในรูปแบบตารางและแผนภูมิตามลักษณะของข้อมูล

2. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบางตัวด้วยสถิติเชิงอนุมาน

2.1 ถ้าเป็นการเปรียบเทียบระหว่างข้อมูลเชิงคุณภาพ กับ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ chi-square test

2.2 ถ้าเป็นการเปรียบเทียบระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณ และ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ t-test หรือ Anova

3. วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับบัตรประกันสุขภาพ จากคำถามทั้งหมด 7 ข้อ คะแนน เต็ม 14 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบถูกต้องครบถ้วนให้ 2 คะแนน

ตอบถูกต้องไม่ครบถ้วนให้ 1 คะแนน

ตอบผิดหรือไม่ทราบให้ 0 คะแนน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นำคะแนนความรู้มาเทียบเป็นร้อยละ แล้วนำมาเปรียบเทียบเกี่ยวกับเกณฑ์ดังนี้ (47)

ความรู้ที่อยู่ในระดับต่ำ คะแนนอยู่ในช่วงร้อยละ 0-49

ความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนอยู่ในช่วงร้อยละ 50-69

ความรู้ที่อยู่ในระดับสูง คะแนนอยู่ในช่วงร้อยละ 70-100

จากนั้นหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ทั้งหมด แล้วแยกกลุ่มผู้ไม่มีหลักประกันทางด้านสุขภาพ ตามกลุ่มผู้ที่ตัดสินใจจะซื้อ และไม่ซื้อบัตรประกันสุขภาพในรอบจำหน่ายใหม่ แล้วทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้ Unpaired t-test

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย